

Na razpotji.

Stanko, grajskega oskerbnika sin, je bil verl deček. Šola mu je bila prva in največja skerb. V šoli je pazil na vsako besedo gospoda učitelja, in bolj težke reči, da bi jih ne pozabil, zapisoval si je v nalašč zato napravljeno knjižico. Vsako nalogo se je pridno naučil in vsak spis je doma z največjo marljivostjo izdeloval. Iz šole prišedši berž je očetu in materi rokó poljubil, vsedel se je na mehko klop

in se učil toliko časa, da je prav dobro znal vse, kar je gospod učitelj ukazal se učiti. Nikoli ni šel poprej igrati, predno se ni naučil in napisal nalog. To se vé, da je Stanko v šoli vselej najboljše odgovarjal, kedar ga je učitelj poklical in vprašal. Pač so imeli stariši veliko veselja sè svojim Stankom.

Nekega lepega pomladnjega jutra gre Stanko v šolo. Na razpotji zunaj vasí ga sreča Peharnikov Jarnejče. Ko prideta bližej, jela sta se pogovarjati tako-le:

„Dobro jutro, Stanko!“

„„Dobro jutro, Jarnejče!““

„Kam greš tako zgodaj, Stanko?“

„„Grem v šolo, čas je že!““

„E kaj boš šel v šolo; pojdi rajši z manoj tù sìm na levo, šla bova na sosedov travnik. V šoli ni prav nič prijetno, tam je treba le sedeti in učiti se; zunaj na travniku je mnogo prijetnejše! Pojdi tedaj z manoj, igrala se bova.“

„„Po póludne po šoli grem prav rad s taboj; a zdaj moram v šolo, z Bogom Jarnejče!““

„Zaradi mene le pojdi v šolo, jaz pa ne grem; ni me bilo včera, ne predvčera, pa me tudi denes ne bo!“

Trideset let je minulo, od kar sta se Stanko in Jarnejče tako pogovarjala tam zunaj pred vasjo na razpotji. Takrat je šel Stanko v šolo, a Jarnejče na sosedov travnik. Zdaj čez trideset let pa vidimo zunaj na razpotji stati človeka, slabo oblečenega in bledega. Bila je huda ostra zima, in mraz je pritiskal, da je bilo joj. Ubožnemu človeku zunaj na razpotji se vidi, da ga hudo zebe. Ne pomišlja se dolgo in naravnost jo vdari na desno proti vasí. Koj pri vhodu sta stali dve visoki beli hiši. Bil je na desno farovž, na levo šola. Naš siromak oberne se na desno. Stopi v vežo in poterka na vrata. Vrata se odpró in gospod župnik stopi iz sobe. Slišal se je naslednji razgovor:

„Dober dan, gospod župnik!“

„Bog ga daj, ljubi moj!“

„Oj dobri gospod, usmiliti se mene, ubogega siromaka!“

„S čim bi radi, da vam postrežem?“

„Gospod, prosim vas, če imate kaj dela; lačen sem, nimam nič jesti, pa tudi zebe me pri tako hudem mrazu. Rad bi si kaj zaslužil.“

„S kakošnim delom se pa pečate?“

„Drugega ne znam nego derva sekati, kajti drugega se nisem nič naučil.“

Župnik pogleda ubogemu človeku bolj natanko v obraz in nekako znan se mu dozdeva.

„Ali niste vi Peharnikov Jarnej, tukaj iz bližnje vas?“ vpraša ga župnik.

„Dà, dà, jaz sem in nihče drugi,“ odgovori siromak.

„O tako pa le pojdite z manoj v sobo, zunaj je mraz.“

Obedva odideta v sobo, in vrata se zopet zaprò. Ubogi Peharnikov Jarnej v tem trenutku ni vedel, kedó je ta prijazni gospod župnik, a vi otroci lahko berž uganete, da nihče drugi nego nekedanji Stanko, grajskega oskerbnika sin.

Resnične so besede, ki je poje domači naš pesnik:

Lénega čaka
Stergan rokáv,
Pal'ca beraška
Prazen bokál.

Studenec.

Trije popotniki sestanejo se pri nekem studencu. Pervi je bil rokodelec, drugi je bil priletan starček, tretji je bil pastir, ki je na bližnjem livadi ovce pasel. — Verh studenca so bile v kamen vrezane ove besede: „Vzemite si mene v zgled.“

Popotniki ogasivši si žejo z bistro in hladno vodo premišljajo, kaj bi poménil ta napis.

Rokodelec izpregovori prvi in reče: „Voda iz studenca se neprenehoma razliva in teče po neizmernem prostoru; v daljnem svojem téku pobira tudi potoke in manjše reke, da naredí, svoje delo izveršivši, veliko in mogočno reko. Besede nad studencem tedaj poménijo, da moramo neprestano in neutrudljivo delati, ter si tako bogastva pridobivati.“

Na to povzame starček besedo in pravi: „Meni se pa dozdeva, da napis vse kaj drugega poméni. Studenec namreč sè svojo bistro in hladno vodo krepčá vsakaterega človeka, ki žejen tù sim pride. Napis tedaj poméni, da moramo vsakemu človeku dobri in koristni biti.“

Pastir na vse to ne odgovori ničesar; gleda napis in molčí. Ko ga pa ona dva vprašata, kako si on tolmači besede, ki stojé zapisane nad studencem, pové jima svoje mnenje tako-le: „Voda, naj si bode iz katerega koli studenca, nič ni vredna, ako ni čista. Ako je voda blatna in kalna, studi se vsakemu, še živina je neče piti. Kedór tedaj hoče, da bode spoštovan, čist in snažen mora biti.“

Janko Tomič.